

7 Arist. Valaoritou str. – 15232 Athens -Gr
 tel. : +30 210 6832149 - cell : +30 6944 861418
 email : qualitek@otenet.gr – qualitec@otenet.gr - URL : www.fqt-consulting.com

“ Επίσημος Έλεγχος Τροφίμων ” και “ Εργαστηριακοί Έλεγχοι ” – Επιστημονική εκπροσώπηση

Εισαγωγικό σημείωμα #1 :

Στα πλαίσια της τακτικής ενημερωτικής επικοινωνίας με τους πελάτες του Γραφείου μας “ Fqt-Consulting ” , με το ενημερωτικό αυτό σημείωμα παρέχεται μια συνοπτική περιγραφή της ακολουθούμενης διαδικασίας ελέγχου μέχρι και τη καταληκτική έκβαση αυτού, όπως αυτή προβλέπεται από τον Κώδικα Τροφίμων και Ποτών - Επίσημος έλεγχος τροφίμων .

Προς διευκόλυνση κάθε ενδιαφερόμενου λεπτομέρειες μπορούν να αναζητηθούν στους συνδέσμους του παρακάτω πίνακα 1 ή / με απ’ευθείας επικοινωνία με τον συντάκτη (qualitek@otenet.gr).

Η επαγγελματική εμπειρία έχει δείξει ότι πολλές επιχειρήσεις , κυρίως μικρές , δεν είναι επαρκώς ή καθόλου ενήμερες για τη δυνατότητα που τους παρέχεται από τη νομοθεσία να “συμμετέχουν” κατά κάποιο τρόπο στη διαδικασία εξέτασης / ελέγχου δειγμάτων/ προϊόντων παραγωγής τους ή και εμπορίας τους , μολοντί από πλευράς αρχών ελέγχου προβλέπεται και υπάρχει σχετική ενημέρωση από τους εντεταλμένους υπαλλήλους κατά τη διάρκεια της δειγματοληψίας.

Είναι σημαντικό και δίκαιο η ελεγχόμενη επιχείρηση να μπορεί να ασκεί το αδήριτο δικαίωμα αμφισβήτησης του αποτελέσματος πχ. μιας εργαστηριακής εξέτασης/ ελέγχου προϊόντος , όταν συντρέχουν επαρκώς τεκμηριωμένοι λόγοι προς τούτο.

Βέβαια , κάτι τέτοιο είναι δυνατό με τη προϋπόθεση ότι από τη φάση της λήψης του δείγματος από τους εντεταλμένους υπαλλήλους , όπου ακολουθείται συγκεκριμένη διαδικασία, είναι σκόπιμο να δηλώνεται εκ μέρους του κυρίου του δείγματος ότι , σε περίπτωση που προκύψει επιβαρυντικό για το δείγμα εργαστηριακό αποτέλεσμα, επιθυμεί την κατ’έφεση εξέταση παρουσία Χημικού εκπροσώπου του.

Ο “ Επίσημος Έλεγχος Τροφίμων ” συνίσταται σε μία ή περισσότερες ενέργειες / πράξεις, σύμφωνα με τους όρους, που προβλέπονται από τις παραγράφους 5 έως 8 του άρθρου 12 του ΚΤΠ, σε συνάρτηση με την προβλεπόμενη εκάστοτε σχετιζόμενη έρευνα και οι οποίες είναι

- η επιθεώρηση,
- η δειγματοληψία και ανάλυση δειγμάτων ,
- ο έλεγχος της υγιεινής του προσωπικού
- η εξέταση εγγράφων και αποδεικτικού υλικού
- η εξέταση του συστήματος αυτο-ελέγχου, που πρέπει να εφαρμόζει μια επιχείρηση τροφίμων και των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από τους σχετικούς προβλεπόμενους υποχρεωτικούς ελέγχους που θεσπίζει η πολιτεία ή και προαιρετικούς ελέγχους που θεσπίζει η ίδια η επιχείρηση τροφίμων.

Σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο και στα πλαίσια του υποστηρικτικού ρόλου του στην εφαρμογή του Επίσημου Ελέγχου, το **ΓΕΝΙΚΟ ΧΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**, σε συνεργασία με τις δειγματίζουσες αρχές (*Υπουργεία Οικονομικών, Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γεωργίας, Βιομηχανίας, Ενέργειας, Τεχνολογίας και Εμπορίου και Δημόσιας Τάξης*) , διενεργεί εργαστηριακούς ελέγχους, προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσο τα τρόφιμα, που διατίθενται στην αγορά , πρόσθετα τροφίμων, βιταμίνες, ανόργανα άλατα, ικνοστοιχεία αλλά και πρόσθετα, που προορίζονται να πωληθούν ως έχουν, τα υλικά και αντικείμενα, που προορίζονται να έλθουν σ' επαφή με τρόφιμα, πληρούν τις προβλεπόμενες από τη νομοθεσία προδιαγραφές .

Οι (εργαστηριακοί) έλεγχοι αποσκοπούν βασικά στην πρόληψη των κινδύνων για τη δημόσια υγεία αλλά και στην εξασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων των καταναλωτών και των διατάξεων, που έχουν ως αντικείμενο την ενημέρωσή τους (καν. ΕΕ 1169/2011) . Ένα σημαντικό επίσης πεδίο των ελέγχων αφορά στον έλεγχο και διασφάλιση της θεμιτής φύσης των εμπορικών συναλλαγών.

Στα πλαίσια εφαρμογής του παραπάνω κανονισμού οι **εργαστηριακοί έλεγχοι** διενεργούνται προκειμένου **να εξακριβωθεί κατά πόσο** τα τρόφιμα (προϊόντα) , που διατίθενται στην αγορά και η συνδεόμενη με αυτά επισήμανση και παρουσίαση αυτών , οι προαιρετικές αλλά κυρίως οι υποχρεωτικές δηλώσεις – ισχυρισμοί , η διατροφική επισήμανση, ειδικότερα, αλλά και το ποσοστό συμμετοχής συστατικών σε ένα τρόφιμο (βλ. κατάλογο συστατικών) και για όσες περιπτώσεις προβλέπεται δήλωση ποσοστού συμμετοχής συστατικού (πχ. αλλαντικά – κρέας, πρωτεΐον συστατικό), **ανταποκρίνεται** στις σχετικές δηλώσεις αριθμών ή και διατροφικών ισχυρισμών ή/και ισχυρισμών υγείας (καν. ΕΕ 1924/2006) .

Οι εργαστηριακοί έλεγχοι εκτείνονται σε όλα τα στάδια της παραγωγής των τροφίμων , της παρασκευής, της εισαγωγής στη χώρα μας από τρίτες χώρες, της επεξεργασίας, της αποθήκευσης, της μεταφοράς, της διανομής και της εμπορίας και διενεργούνται κατά κανόνα χωρίς προειδοποίηση.

- σε τακτικά , διαστήματα σύμφωνα με σχετικό προγραμματισμό
- σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν υπόνοιες ότι προϊόντα ή και ύλες δεν πληρούν τις ισχύουσες διατάξεις, σε περιπτώσεις καταγγελίας ή περιστατικού που συνδέεται με βλάβη της υγείας καταναλωτή (-ών) .

Για την αποτελεσματική διεξαγωγή του επίσημου ελέγχου τροφίμων οι αρμόδιες Αρχές, όπως ορίζονται στην παράγραφο 1 της υπ' αριθ. 764/23.11.2000 απόφασης του Υπουργού Ανάπτυξης, προβλέπεται η δυνατότητα συνεργασίας υπαλλήλους με τα δέοντα προσόντα και πείρα ιδιαίτερα σε τομείς όπως της Χημείας, της Χημείας τροφίμων, της Κτηνιατρικής, της Ιατρικής, της Μικροβιολογίας τροφίμων, της Υγιεινής τροφίμων, της Τεχνολογίας τροφίμων και της Νομικής.

Ειδικότερα , σ'ότι αφορά τη διεξαγωγή των επίσημων εργαστηριακών ελέγχων και οι προβλεπόμενες (ενωσιακές) διαδικασίες θεωρητικά διασφαλίζουν την διασφάλιση σωστού αποτελέσματος των εφαρμοζόμενων εργαστηριακών δοκιμών .

Τα επίσημα εργαστήρια διενέργειας εργαστηριακών ελέγχων , κατά τεκμήριο πληρούν τα γενικά κριτήρια λειτουργίας των εργαστηρίων δοκιμών, που καθορίζονται στο Ευρωπαϊκό πρότυπο EN 45001, που

συμπληρώνεται με τις τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας και επιθεώρησης ως προς τη συμμόρφωσή τους (διασφάλιση της ποιότητας, εφαρμογή αρχών ορθής εργαστηριακής πρακτικής, ΟΟΣΑ).

Η αξιολόγηση των εργαστηρίων του επίσημου ελέγχου γίνεται

- από το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης (Ε.Σ.Υ.Δ.) κατ'εφαρμογή κριτηρίων του Ευρωπαϊκού προτύπου EN 45002,
- ή από άλλο επίσημο φορέα διαπίστευσης άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Οι φορείς αυτοί πρέπει να πληρούν τα γενικά κριτήρια που καθορίζονται στο Ευρωπαϊκό πρότυπο EN 45003 για τους φορείς διαπίστευσης εργαστηρίων.

Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται από τα επίσημα εργαστήρια, στο πλαίσιο του επίσημου ελέγχου των τροφίμων, επικυρώνονται όταν είναι δυνατόν, με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- εξειδίκευση
- ακρίβεια (*accuracy*)
- **αξιοπιστία** (*precision*) , μεταβλητότητα ενδοεργαστηριακής επαναληψιμότητας
- διεργαστηριακή αναπαραγωγιμότητα
- όριο ανίχνευσης
- ευαισθησία
- ευκολία εκτέλεσης, εφαρμογής
- λοιπά κριτήρια που επιλέγονται ανάλογα με τις ανάγκες.

* Η αξιοπιστία μιας μεθόδου (σημ. iii) εκτιμάται μετά από συγκριτική δοκιμασία κατά προτίμηση, σύμφωνα με το πρότυπο ISO 5725 (αξιοπιστία μεθόδων ανάλυσης).

Κατ' έφεση εξέταση δειγμάτων (ΚΤΠ άρθρο 19)

Μολονότι τα επίσημα εργαστήρια διενέργειας εργαστηριακών ελέγχων είναι ή πρέπει να είναι διαπιστευμένα από το ΕΣΥΔ (Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης) ή άλλο πιστοποιημένο φορέα διαπίστευσης, ο νομοθέτης παρέχει τη **δυνατότητα τεκμηριωμένης αμφισβήτησης αποτελέσματος εργαστηριακού ελέγχου με την άσκηση του δικαιώματος της “κατ' έφεση εξέτασης δείγματος (αντιδείγματος)”**.

Για το σκοπό αυτό, ο κύριος του είδους (του δείγματος τροφίμου ή άλλου προς έλεγχο δείγματος), από τον οποίο λαμβάνεται το δείγμα ή ο προμηθευτής αυτού (εάν πρόκειται για εμπορευόμενο το προϊόν -δείγμα), μπορεί να ασκήσει έφεση κατά του αποτελέσματος της πρώτης εξέτασης μέσα σε 48 ώρες από την επίδοση της έκθεσης σε καθέναν από τους ενδιαφερόμενους.

Η Αρχή που προέβη στη δειγματοληψία αναφέρει στον αρμόδιο Εισαγγελέα σχετικά με την έφεση που ασκήθηκε, ειδοποιεί δε αμέσως την αρμόδια χημική Υπηρεσία του Γ. Χ. Κ., που εξέτασε το πρώτο δείγμα, η οποία, εφόσον σ' αυτή υπηρετούν περισσότεροι του ενός χημικοί, προβαίνει στην εξέταση αυτού με άλλο χημικό. Σε αντίθετη περίπτωση μεριμνά για την άμεση αποστολή του δεύτερου δείγματος με τα σχετικά στην πλησιέστερη Χημική Υπηρεσία του Γ. Χ. Κ., για να προβεί στην εξέτασή του.

Το σημείωμα αυτό αφορά μόνο γενική πληροφόρηση. Κάθε ευθύνη αποκλείεται για ενέργειες του αναγνώστη με βάση τα παρόντα πληροφοριακά στοιχεία και μόνο. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λαμβάνονται ειδικές συμβουλές.

Κατ' εξαίρεση με ιδιαίτερη κατά περίπτωση απόφαση του Γενικού Διευθυντή του Γ.Χ.Κ. και ύστερα από αίτηση του ενδιαφερόμενου, στην οποία θα αναγράφεται σαφώς η αιτιολογία, η επανεξέταση του Β' δείγματος μπορεί να γίνει από το τμήμα εφέσεων της Κεντρικής Υπηρεσίας του Γ.Χ.Κ.

Στην περίπτωση κατά την οποία ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση της Υπηρεσίας του Γ.Χ.Κ. ο χημικός που υποδεικνύεται στην αίτηση δεν προσήλθε κατά την ημέρα που είχε καθοριστεί από τη χημική Υπηρεσία για την εκτέλεση της εξέτασης, τότε η κατ' έφεση εξέταση γίνεται από την Υπηρεσία του Γ.Χ.Κ., χωρίς την παρουσία ιδιώτη χημικού. Η παραπάνω έγγραφη ειδοποίηση είναι δυνατόν για λόγους επίστευσης να επιδίδεται στον ενδιαφερόμενο κατόπιν τηλεφωνικής πρόσκλησής του, απ' ευθείας από την Υπηρεσία.

Σημ. # 1 : προσοχή στη προθεσμία των 48 ωρών καθώς μετά παρέλευση αυτής , η έκθεση και το αποτέλεσμα της ανάλυσης του εντεταλμένου πρώτου χημικού αναλυτή γίνεται οριστική.

Λόγω των παραπάνω χρονικών περιορισμών και εφόσον

- η δειγματοληψία γίνεται στα χέρια τρίτου κατόχου ή
- αν ο κύριος του δείγματος , δηλώσει ότι το προμηθεύτηκε από κάποιον άλλον, η Αρχή που έκανε τη δειγματοληψία ειδοποιεί εγγράφως, μέσα σε εύλογο χρόνο, αυτόν που πώλησε το είδος, για να της γνωρίσει, μέσα σε προθεσμία 48 ωρών από τη λήψη της ειδοποίησης **αν επιθυμεί ή όχι την κατ' έφεση εξέταση του δείγματος και την παράσταση ιδιώτη χημικού**. Όταν περάσει άπρακτη η παραπάνω 48ωρη προθεσμία, ο παραπάνω στερείται του δικαιώματος έφεσης.

Η έφεση επιδίδεται στην Αρχή που έκανε τη δειγματοληψία και συνοδεύεται από γραμμάτιο κατάθεσης παραβόλου, που ορίζεται από τον Υπουργό Οικονομικών.

Σημ. # 2 Η προθεσμία της έφεσης και η άσκησή της αναστέλλει τη διαδικασία της ποινικής δίωξης.

Παραπομπή θέματος στο ΑΧΣ (Ανώτατο Χημικό Συμβούλιο)

Σε περίπτωση κατ' έφεση εξέτασης δείγματος, στην οποία ο παριστάμενος ιδιώτης χημικός επιθυμεί παραπομπή του θέματος στο Α.Χ.Σ. για γνωμοδότηση, πρέπει απαραίτητα να διατυπώσει σαφώς τους λόγους, για τους οποίους τη ζητάει, που περιορίζονται στα χημικά αποτελέσματα και στις μεθόδους που εφαρμόστηκαν κατά την εξέταση.

Η αίτηση αυτή διαβιβάζεται στο Α.Χ.Σ. από την Υπηρεσία, με ολόκληρο το φάκελλο της υπόθεσης που κρίνεται. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να παραστεί αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπό του χημικό και να αναπτύξει ενώπιον αυτού τα επιχειρήματά του με τη προϋπόθεση ότι θα πρέπει να ζητηθεί έγγραφα. Για το σκοπό αυτό ο ενδιαφερόμενος ειδοποιείται έγγραφα να προσέλθει στη προγραμματισμένη συζήτηση του Α.Χ.Σ.

Η παραπάνω έγγραφη ειδοποίηση είναι δυνατόν για λόγους επίστευσης να επιδίδεται στον ενδιαφερόμενο ύστερα από τηλεφωνική πρόσκλησή του απ' ευθείας από την Υπηρεσία.

Η σύμφωνα με τα παραπάνω η κατ' έφεση έκθεση εξέτασης καθώς και η γνωμοδότηση του Α.Χ.Σ. αποστέλλονται σε αντίγραφα στην Αρχή που έκανε τη δειγματοληψία, η οποία υποβάλλει αντίγραφα όλων των εκθέσεων των χημικών Υπηρεσιών στον αρμόδιο Εισαγγελέα για περεταίρω ενέργειες αρμοδιότητάς του.

Πίνακας 1 :	σχετ. :	Κώδικας Τροφίμων και Ποτών - Έλεγχος Τροφίμων	
Άρθρο 12:	<u>Δειγματοληψία τροφίμων: Όροι, συνθήκες, υποχρεώσεις</u>		2009
Άρθρο 12α:	<u>Επίσημος έλεγχος τροφίμων</u>		2009
Άρθρο 13:	<u>Λήψη δειγμάτων, συσκευασία και σφράγιση</u>		Ιούνιος 2018
Άρθρο 14:	<u>Δελτία και Πρωτόκολλο δειγματοληψίας</u>		2009
Άρθρο 15:	<u>Αποστολή και παραλαβή των δειγμάτων</u>		
Άρθρο 16:	<u>Εξέταση των δειγμάτων</u>		Νοέμβ. 2018
Άρθρο 17:	<u>Έκθεση χημικής εξέτασης</u>		2009
Άρθρο 18:	<u>Γνωμάτευση</u>		Ιαν. 2012
Άρθρο 19:	<u>Κατ' έφεση εξετάσεις δειγμάτων</u>		
Πηγή :	http://www.aade.gr/himeio/i-genikes-diataxeis		

Ο συντάκτης

Βασίλειος Τσουκαλάς - τεχνικός σύμβουλος
 δρ. Χημικός τροφίμων (Τεχνικού Πανεπιστημίου Μονάχου)

Μερικά στοιχεία σχετικά με τον συντάκτη :

Πτυχιούχος Χημικός τροφίμων και κάτοχος διδακτορικού διπλώματος (Τεχνικό πανεπιστήμιο Μονάχου), τεχνικός σύμβουλος στη βιομηχανία τροφίμων , με πολυετή εμπειρία στην εργαστηριακή πρακτική , τη διαχείριση ποιότητας τροφίμων και τη νομοθεσία τροφίμων (έχει διατελέσει μέλος του Ανώτατου Χημικού Συμβουλίου)

Το σημείωμα αυτό αφορά μόνο γενική πληροφόρηση . Κάθε ευθύνη αποκλείεται για ενέργειες του αναγνώστη με βάση τα παρόντα πληροφοριακά στοιχεία και μόνο. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να λαμβάνονται ειδικές συμβουλές.